

Zadeva C-575/23**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča****Datum vložitve:**

15. september 2023

Predložitveno sodišče:

Conseil d'État (Belgija)

Datum predložitvene odločbe:

31. avgust 2023

Tožče stranke:

FT

AL

ON

Tožena stranka:

État belge

Intervenient:

Orchestre national de Belgique

I. Dejansko stanje in izpodbijani akt

- 1 FT, AL in ON s tožbo, vloženo 26. julija 2021, predlagajo razglasitev ničnosti arrêté royal du 1er juin 2021 relatif aux droits voisins du personnel artistique de l'Orchestre national de Belgique (kraljevi odlok z dne 1. junija 2021 o sorodnih pravicah umetniškega osebja belgijskega nacionalnega orkestra) (MB št. 2021042025 z dne 4. junija 2021).
- 2 Pred sprejetjem izpodbijanega akta je o izkoriščanju sorodnih pravic glasbenikov belgijskega nacionalnega orkestra, ki je intervenient, v vsakem primeru posebej odločal osrednji posvetovalni odbor.

- 3 Od leta 2016 potekajo pogajanja med belgijskim nacionalnim orkestrom in predstavniki sindikata glasbenikov v okviru osrednjega posvetovalnega odbora, da bi dosegli dogovor o plačilih za sorodne pravice. Pogajanja še niso zaključena.
- 4 Belgijski nacionalni orkester je septembra 2019 glasbenikom predlagal podpis individualiziranih pogodb, ki predvidevajo določena pavšalna plačila, pri čemer se ti zneski glasbenikom, ki podpišejo tako pogodbo, izplačajo takoj, za druge pa se zadržijo do sprejetja kraljevega odloka.
- 5 Ta kraljevi odlok, ki je izpodbijani akt, je bil sprejet 1. junija 2021. V njegovi preambuli je navedeno:

„Ob upoštevanju Direktive (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES;

[...]

Člen XI.205(4) code de droit économique (gospodarskopравни zakonik) omogoča, da se, kadar izvajalec opravlja storitve na podlagi pogodbe o zaposlitvi ali statuta, premoženjske pravice, ki izhajajo iz sorodnih pravic, prenesejo na delodajalca, če je prenos pravic izrecno predviden in če storitve spadajo na področje uporabe pogodbe ali statuta.

Za učinkovito delovanje belgijskega nacionalnega orkestra morajo biti nanj prenesene vse pravice v zvezi z opravljanjem in izkoriščanjem storitev izvajalcev v belgijskem nacionalnem orkestru.

V členu 18 Direktive (EU) 2019/790 [...] je navedeno načelo primernega in sorazmernega plačila za izvajalce, pri čemer se upoštevata načelo pogodbene svobode ter pravično ravnovesje med pravicami in interesi.

V uvodni izjavi 73 te direktive je navedeno, da je lahko sorazmerno plačilo tudi izplačilo v enkratnem znesku in da lahko države članice upoštevajo posebnosti posameznega sektorja.

Plačilo, predvideno v tem kraljevem odloku, se zdi primerno in sorazmerno glede na posebnosti sektorja, prihodke od izkoriščanja sorodnih pravic glasbenikov belgijskega nacionalnega orkestra in plačilo za sorodne pravice v podobno velikih belgijskih orkestrih, ki imajo podoben pravni položaj.

[...]“

V izreku kraljevega odloka je navedeno:

„Člen 1. V tem odloku se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

(1) izvajalec: glasbenik belgijskega nacionalnega orkestra, zaposlen na podlagi upravnopravnega statuta ali pogodbe o zaposlitvi, z izjemo glasbenikov v vlogi glasbenega direktorja ali solista;

[...]

(8) storitev: vsaka storitev izvajalcev, ki se prenaša, avdiovizualno posname ali posname na fonogram za namene njenega izkoriščanja s strani belgijskega nacionalnega orkestra ali po njem upravičenih oseb ter ki traja najmanj tri in največ štiri ure oziroma kolikor časa traja koncert ‚v živo‘.

[...]

Člen 2. Izvajalec v skladu z določbami tega odloka na belgijski nacionalni orkester prenese sorodne pravice v zvezi s storitvami, ki jih opravlja v okviru svojih nalog v belgijskem nacionalnem orkestru.

Člen 3

1. Na podlagi člena 2 se v zameno za plačilo dodatkov iz členov 4 in 6 na belgijski nacionalni orkester prenesejo naslednje sorodne pravice: [...]

2. Pravice, prenesene v skladu s členom 2 in odstavkom 1 tega člena, se prenesejo za celotno obdobje trajanja sorodnih pravic in za vse izvajalce.

[...]

Člen 4

1. V zameno za prenos pravic, prenesenih na podlagi členov 2 in 3, se izvajalcem, ki so storitve opravljali celo leto, dodeli letni dodatek v višini 600 EUR bruto. Dodatek za izvajalce, ki storitev niso opravljali celo leto, znaša 24 EUR bruto na storitev. [...]

2. Ta znesek se izvajalcem izplača iz naslova ‚sorodnih pravic‘.

3. Letni dodatek v višini 600 EUR iz odstavka 1 tega člena zajema prenos sorodnih pravic iz členov 2 in 3 do letne kvote največ 25 storitev. [...]

[...]

Snemanja fonogramov v studiu [...] niso všteta v to kvoto. Zanje se dodeli poseben dodatek v višini 3000 EUR na fonogram, ki se v enakih deležih razdeli med sodelujoče izvajalce.

Storitve, ki se avdiovizualno posnamejo in nato predvajajo po televiziji, za kar organizator belgijskemu nacionalnemu orkestru zagotovi plačilo, niso vštete v to kvoto. Plačilo, ki ga belgijski nacionalni orkester prejme za televizijski prenos, se v enakih deležih razdeli med sodelujoče izvajalce.

Če je kvota storitev iz tega odstavka presežena, se izvajalcem dodeli poseben dodatek v višini 24 EUR bruto na storitev.

4. Ob dodatku iz odstavka 1 tega člena je izvajalec upravičen do posebnega dodatka iz naslova sorodnih pravic na podlagi pogodbe, sklenjene med osebo zasebnega prava in belgijskim nacionalnim orkestrom. Plačilo tega posebnega dodatka nikakor ne gre na račun izvajanja te pogodbe s strani belgijskega nacionalnega orkestra.

Ta dodatek za vse izvajalce znaša 50 % neto prihodkov belgijskega nacionalnega orkestra po odbitku spremenljivih stroškov produkcije (dirigent, dodatni glasbeniki, solisti in zbori, dvorana, stroški snemanja, trženje, dramaturgija itd.), pri čemer se v enakih deležih razdeli med sodelujoče izvajalce.

[...]

II. Pravni okvir

1. Pravo Unije

6 Direktiva (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2011/29/ES (UL 2019, L 130, str. 92) krepi varstvo avtorjev in izvajalcev. Zanje uvaja pravico do pravičnega plačila v okviru pogodb za izkoriščanje njihovih del.

7 V uvodnih izjavah 72 in 73 je navedeno:

„(72) Avtorji in izvajalci so pri podelitvi licence ali prenosu svojih pravic, tudi prek lastnih podjetij, za namene izkoriščanja v zameno za plačilo običajno v podrejenem pogodbenem položaju in te fizične osebe potrebujejo varstvo, ki ga zagotavlja ta direktiva, da bi lahko v celoti izkoristile pravice, ki so harmonizirane na podlagi prava Unije. Potreba po tem varstvu ne nastane, ko je nasprotna pogodbeni stranka končni uporabnik in ne izkorišča samega dela ali izvedbe, kar bi se na primer lahko zgodilo pri nekaterih pogodbah o zaposlitvi.

(73) Plačilo avtorjev in izvajalcev bi moralo biti ustrezno in sorazmerno z dejansko ali potencialno ekonomsko vrednostjo licenciranih ali prenesenih pravic ob upoštevanju prispevka avtorja ali izvajalca k celotnemu delu ali drugemu predmetu varstva ter vseh drugih okoliščin primera, kot so tržne prakse ali dejansko izkoriščanje dela. Sorazmerno plačilo je lahko tudi izplačilo v enkratnem znesku, vendar to ne bi smelo biti pravilo. Države članice bi morale imeti možnost, da ob upoštevanju posebnosti posameznega sektorja opredelijo posebne primere za uporabo izplačil v enkratnem znesku. Države članice bi morale imeti možnost izvajati načelo ustreznega in

sorazmernega plačila prek različnih obstoječih ali na novo uvedenih mehanizmov, ki bi lahko vključevali kolektivna pogajanja in druge mehanizme, pod pogojem, da so ti mehanizmi skladni z veljavnim pravom Unije.“

- 8 Uvodne izjave od 74 do 78 se nanašajo na to, da avtorji in izvajalci potrebujejo informacije za oceno ekonomske vrednosti svojih pravic, med drugim o trajanju in glede plačila, ki ga prejmejo v zameno za prenos teh pravic, pomena preglednosti na tem področju in potrebe po mehanizmu za prilagoditev tega plačila.
- 9 V uvodni izjavi 82 je navedeno: „Nobena določba v tej direktivi se ne bi smela razlagati, kot da imetnikom izključnih pravic po avtorskem pravu Unije preprečuje, da dovolijo brezplačno uporabo svojih del ali drugih predmetov varstva, tudi prek neizključnih brezplačnih licenc v korist vseh uporabnikov.“
- 10 Poglavje 3, naslovljeno „Pravično plačilo v pogodbah za izkoriščanje del avtorjev in izvajalcev“, med drugim vsebuje naslednje določbe:

„Člen 18 – Načelo primernega in sorazmernega plačila

1. Države članice zagotovijo, da so avtorji in izvajalci, kadar licencirajo ali prenesejo svoje izključne pravice za izkoriščanje svojih del ali drugih predmetov varstva, upravičeni do prejemanja primernega in sorazmernega plačila.

2. Pri izvajanju načela iz odstavka 1 v nacionalnem pravu lahko države članice prosto uporabljajo različne mehanizme in upoštevajo načelo pogodbene svobode ter pravično ravnovesje med pravicami in interesi.

Člen 19 – Obveznost glede preglednosti [...]

Člen 20 – Mehanizem prilagoditve pogodbe

1. Države članice zagotovijo, da so ob pomanjkanju veljavne kolektivne pogodbe, ki določa mehanizem, primerljiv s tistim iz tega člena, avtorji in izvajalci ali njihovi predstavniki, upravičeni, da zahtevajo dodatno, primerno in pravično plačilo od stranke, s katero so sklenili pogodbo za izkoriščanje svojih pravic, oziroma od pravnih naslednikov te stranke, kadar se izkaže, da je prvotno dogovorjeno plačilo nesorazmerno nizko v primerjavi z vsemi naknadnimi relevantnimi prihodki, ki izvirajo iz izkoriščanja del ali izvedb.

[...]

Člen 22 – Pravica do preklica

1. Države članice zagotovijo, da ima avtor ali izvajalec, ki je podelil izključno licenco ali opravil izključen prenos svojih pravic na delu ali drugem varovanem predmetu varstva, pravico, da v celoti ali delno preklic

licenco ali prenos pravic, kadar delo ali drugi varovani predmeti varstva niso izkoriščeni.

2. Posebne določbe mehanizma za preklic iz odstavka 1 se lahko predpišejo v nacionalnem pravu, pri čemer se upoštevajo:

[...]

Države članice lahko iz uporabe mehanizma za preklic izključijo dela ali druge predmete varstva, če takšna dela ali drugi predmeti varstva običajno vsebujejo prispevke več avtorjev ali izvajalcev.

[...]

Člen 26 – Čas uporabe

1. Ta direktiva se uporablja za vsa dela in druge predmete varstva, varovane z nacionalnim pravom na področju avtorske pravice 7. junija 2021 ali pozneje.

2. Ta direktiva se uporablja brez poseganja v katere koli akte, sklenjene, in pravice, pridobljene pred 7. junijem 2021.

[...]

Člen 29 – Prenos v nacionalno zakonodajo

1. Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, najpozneje do 7. junija 2021. [...]"

2. Nacionalno pravo

11 V času sprejetja izpodbijanega akta je zvezek XI gospodarskopravnega zakonika v poglavju 3 „Sorodne pravice“ pod naslovom 5 „Avtorske in sorodne pravice“ vseboval naslednje določbe:

„Člen XI.203 [...]

Sorodne pravice, priznane v tem poglavju, so v skladu s pravili civilnega zakonika prenosne in prenosljive v celoti ali delno. Med drugim se lahko odtujijo ali pa se zanje podeli enkratna ali izključna licenca.

[...]

Člen XI.205

1. Samo izvajalec lahko reproducira svojo storitev ali dovoli njeno reproduciranje, in sicer na kakršen koli način in v kakršni koli obliki, neposredno ali posredno, začasno ali trajno, v celoti ali delno.

[...]

4. Kadar izvajalec storitve opravlja na podlagi pogodbe o zaposlitvi ali statuta, se lahko premoženjske pravice prenesejo na delodajalca, če je prenos pravic izrecno predviden in če storitve spadajo na področje uporabe pogodbe ali statuta.

[...]

Obseg in pogoji prenosa se lahko določijo s kolektivnimi dogovori.

[...]

Člen XI.206 [...]

4. Če ni drugače določeno, je znesek plačila sorazmeren s prihodki od izkoriščanja avdiovizualnega dela. V tem primeru producent izvajalcu vsaj enkrat letno pošlje seznam prihodkov, ki jih je prejel v okviru posameznega načina izkoriščanja.

[...]“

- 12 Zakon, s katerim je bila prenesena Direktiva 2019/790, je bil sprejet 19. junija 2022. Z njim so bile spremenjene nekatere zgoraj navedene določbe.

Člen XI.205 zdaj določa:

„1. Samo izvajalec lahko reproducira svojo storitev ali dovoli njeno reproduciranje, in sicer na kakršen koli način in v kakršni koli obliki, neposredno ali posredno, začasno ali trajno, v celoti ali delno.

[...]

4. Kadar izvajalec storitve opravlja na podlagi pogodbe o zaposlitvi ali statuta, se lahko premoženjske pravice prenesejo na delodajalca ali se mu zanje podeli licenca, če sta prenos pravic ali podelitev licence zanje izrecno predvidena in če storitve spadajo na področje uporabe pogodbe ali statuta.

[...]“

Pravica do primernega in sorazmernega plačila na podlagi pogodb za izkoriščanje del je določena tako:

„Člen XI.205/1. Če je izvajalec svoje izključne pravice za izkoriščanje storitev, ki jih opravlja, prenesel ali zanje podelil licenco na podlagi pogodbe za izkoriščanje del, ohrani pravico do primernega in sorazmernega plačila.“

Nazadnje, novi člen XI.205/5 določa:

„Člen XI.205/5. Kolektivne pogodbe lahko med drugim določajo:

- (1) obseg prenosa ali licenciranja pravic;
 - (2) pogoje prenosa ali licenciranja pravic;
 - (3) pogoje v zvezi s plačilom za prenos ali licenciranje;
- [...]“

III. Bistvene trditve strank v postopku v glavni stvari

1. Prvi tožbeni razlog

- 13 Tožeče stranke trdijo, da se lahko morebiten prenos sorodnih pravic izvede le s soglasjem imetnika teh pravic. Člen XI.205(4), četrti pododstavek, gospodarskopравни zakonika razlagajo tako, da dopušča prenos sorodnih pravic s kolektivnimi dogovori, zlasti kadar se storitve opravljajo na podlagi pogodbe o zaposlitvi ali statuta in kadar so premoženjske pravice prenesene na delodajalca. Po njihovem mnenju se lahko prenos sorodnih pravic statutarnih izvajalcev izvede le z regulativnim aktom, kot je statut, vendar ob soglasju imetnikov teh pravic, in sicer s kolektivnim dogovorom, ki je rezultat pogajanj s sindikati. Vendar pa ni bil sklenjen noben kolektivni dogovor o obsegu in pogojih prenosa njihovih sorodnih pravic z izpodbijanem aktom.
- 14 Tožena stranka in intervenient trdita, da odstavek 4 člena XI.205 določa izjemno ureditev za prenos sorodnih pravic, med drugim kadar se storitve opravljajo na podlagi pogodbe o zaposlitvi ali statuta. Po njunem mnenju se v tem primeru ni treba ravnati po pravilih civilnega prava. Prenos sorodnih pravic je lahko predviden s pogodbo o zaposlitvi ali statutom, kakor je ustrezno. Sklenitev kolektivnega dogovora o obsegu in pogojih prenosa naj bi bila le ena od možnosti.

2. Peti tožbeni razlog

Trditve tožečih strank

- 15 Peti tožbeni razlog se med drugim nanaša na kršitev člena 17 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina), členov 10 in 288 PDEU ter členov od 18 do 20 in 22 Direktive 2019/790.

Prvi del

- 16 Sorodne pravice so pravice intelektualne lastnine, katerih varstvo med drugim zagotavlja člen 17 Listine. Prenos teh pravic je mogoč, vendar pod pogoji iz člena XI.205(4) gospodarskopравни zakonika, tako da se lahko obseg in pogoji

prenosa teh pravic določijo s posamezno pogodbo ali s „kolektivnim dogovorom“ civilne narave, s katerim se predpostavlja soglasje strank.

- 17 Delovna razmerja med delodajalci in delavci v javnem sektorju ter zlasti denarne pogoje teh razmerij po naravi enostransko določa upravni organ z regulativnimi akti, sprejetimi po pogajanjih v skladu z zakonom. V tem pravnem položaju, ki je značilen za upravno pravo, sta belgijski nacionalni orkester in njegovo statutarno ali pogodbeno osebje. V tem okviru se prenos sorodnih pravic statutarnih in pogodbenih glasbenikov z izpodbijanim aktom izvede enostransko, brez posameznega ali kolektivnega dogovora z zadevnimi stranmi. Kar pa zadeva premoženjske pravice, teh ni mogoče prenesti brez soglasja njihovega imetnika, ki je lahko v obliki kolektivnega dogovora. Ker ni bilo predvideno soglasje vsakega glasbenika posebej – kar ni bilo združljivo z načeloma enakosti in nediskriminacije, ki bi morala biti v regulativnem aktu odločilna pri določanju podobnih položajev –, izpodbijanega akta ni bilo mogoče sprejeti brez kolektivnega dogovora.
- 18 Tožeče stranke menijo, da zanje kot za statutarne delavce veljajo določbe poglavja 3 Direktive 2019/790. Umetniki, zaposleni na podlagi pogodbe o zaposlitvi, spadajo na osebno področje uporabe teh določb, umetniki, zaposleni na podlagi statuta, pa z njega niso izrecno izključeni.
- 19 Člen 18 Direktive 2019/790 je treba razumeti v povezavi z uvodnima izjavama 72 in 73. Belgijski nacionalni orkester ne deluje kot končni uporabnik v smislu uvodne izjave 72 Direktive, temveč namerava pridobiti pravice izvajalcev, da bi sam s tretjimi osebami izkoriščal storitve, ki jih opravljajo umetniki. Iz tega izhaja, da morajo biti tako umetniki, zaposleni na podlagi pogodbe o zaposlitvi, kot tudi umetniki, zaposleni na podlagi statuta belgijskega nacionalnega orkestra, upravičeni do varstva, ki ga določa Direktiva.

Drugi del

- 20 Tožeče stranke v drugem delu trdijo, da je bil izpodbijani akt, ki je bil sprejet 1. junija 2021, da bi začel veljati na dan objave v uradnem listu *Moniteur belge*, torej v petek, 4. junija 2021, objavljen v zadnjem trenutku, in sicer zadnji delovni dan pred ponedeljkom 7. junija 2021, ki je bil rok za prenos Direktive 2019/790.
- 21 Po mnenju tožečih strank je bila tožena stranka prepričana, da se lahko s sprejetjem izpodbijanega akta tik pred iztekom roka za prenos izogne določbam te direktive, s katerimi se krepi varstvo izvajalcev in ki določajo njihovo pravico, da se s pogodbo dogovorijo o prenosu svojih pravic, prejmejo primerno in sorazmerno plačilo ter v primeru uspeha prejmejo dodatno plačilo.
- 22 Izpodbijani akt krši te obveznosti, ker vključuje obvezen prenos sorodnih pravic, v zameno za ta prenos predvideva plačilo, ki ni nikakor primerno in sorazmerno, ne predvideva pa nobenega dodatnega plačila za uspešnost in ne zagotavlja pravice do obveščenosti ali pregleda nad izkoriščanjem teh pravic.

- 23 Iz sodbe z dne 18. decembra 1997, *Inter-Environnement Wallonie* (C-129/96, EU:C:1997:628), izhaja, da države članice pred iztekom roka za prenos, določenega z direktivo, ne smejo sprejeti nobenih določb, ki bi lahko resno ogrozile cilj, ki ga določa zadevna direktiva, to pa je bilo potrjeno tudi v sodbi z dne 4. julija 2006, *Adeneler in drugi* (C-212/04, EU:C:2006:443). Glede na to sodno prakso nacionalni organ ne bi smel sprejeti določb, s katerimi bi se pred iztekom roka za prenos kršila Direktiva, temveč bi se moral z njo že uskladiti.
- 24 „[A]kt[i], sklenjen[i]“ pred 7. junijem 2021, iz člena 26(2) Direktive 2019/790 ne morejo biti akti, ki so jih „sprejeli“ javni organi, saj morajo ti upoštevati že veljavno Direktivo. Izpodbijani akt je splošni predpis, zanj pa velja ureditev iz Direktive, tudi če je bil sprejet med 9. junijem 2019 in 7. junijem 2021. Člen 26 Direktive je treba razlagati tako, da se z njim varujejo pravice, ki jih pridobijo avtorji in izvajalci, in ne pravice, ki jih pridobijo uporabniki. Nazadnje, s to določbo se varujejo le pravice, ki so pridobljene zakonito, torej v skladu z evropskim pravom. Člen 26(2) se za pravice, pridobljene po 6. juniju 2019, uporablja le, če te pravice resno ne ogrožajo ciljev Direktive 2019/790.
- 25 Člen 26 Direktive je treba razlagati v povezavi z uvodno izjavo 82 tako, da se z njim varujejo pravice, ki jih pridobijo avtorji in izvajalci, in ne pravice, ki jih pridobijo uporabniki.

Trditve tožene stranke

Prvi del

- 26 Tožena stranka poudarja, da se člen 26 Direktive 2019/790 uporablja brez poseganja v akte, sklenjene, in pravice, pridobljene pred 7. junijem 2021. Nasprotno pa prejemki statutarnih uslužbencev, kot so glasbeniki belgijskega nacionalnega orkestra, ne spadajo na področje uporabe Direktive 2019/790. Tožeče stranke naj torej ne bi mogle zahtevati uporabe členov od 18 do 23 Direktive, saj se ti nanašajo le na umetnike, zaposlene na podlagi pogodbe za izkoriščanje njihovih sorodnih pravic, in ne na statutarne uslužbence.

Drugi del

- 27 Tožena stranka trdi, da ni sprejela določb, ki bi lahko resno ogrozile uresničitev cilja, ki ga določa Direktiva. Ta direktiva se ne uporablja za izvajalce, zaposlene na podlagi statuta, temveč le za izvajalce, zaposlene na podlagi pogodbe. Čeprav izpodbijani akt po mnenju tožene stranke ne spada na področje uporabe Direktive, pa ta navaja, da se je pri pripravi izpodbijanega akta odločila upoštevati splošno usmeritev Direktive. V preambuli se je zato izrecno sklicevala na Direktivo ter določila primerno in sorazmerno plačilo v korist glasbenikov belgijskega nacionalnega orkestra.
- 28 Izpodbijani akt ne izključuje možnosti, da umetniki, na katere je naslovljen, z belgijskim nacionalnim orkestrom sklenejo posamični ali kolektivni dogovor, v

katerem se določijo pogoji in obseg prenosa. Sam izpodbijani akt vsebuje vse informacije, ki jih glasbeniki orkestra potrebujejo, da bi lahko določili primernost in sorazmernost svojega plačila.

- 29 Tožena stranka zanika kršitev člena 20 Direktive, ker tožeče stranke niso dokazale, da je plačilo, predvideno z izpodbijanim aktom, nesorazmerno nizko v primerjavi z vsemi prihodki, ki izvirajo iz izkoriščanja del ali izvedb. To, da z izpodbijanim aktom ni predvideno dodatno primerno in pravično plačilo v primeru uspeha, ne ogroža uresnitve cilja, ki ga določa Direktiva, in ne izključuje možnosti, da lahko izvajalci v primeru uspeha zahtevajo dodatno plačilo in se z belgijskim nacionalnim orkestrom o njem dogovorijo z ločenim dogovorom.
- 30 Prav tako to, da z izpodbijanim aktom ni predvidena možnost preklica prenosa pravic v primeru neizkoriščanja, zlasti za izvajalce, zaposlene na podlagi pogodbe o zaposlitvi, ne ogroža uresnitve cilja, ki ga določa Direktiva. Za storitve orkestra, kar vključuje storitve vseh glasbenikov, ki sestavljajo orkester, velja možnost izključitve iz člena 22(2) Direktive 2019/790.

Trditve intervenienta

- 31 Intervenient meni, da so členi od 18 do 23 Direktive 2019/790, ki niso bili vključeni v prvotni predlog, ki ga je predložila Komisija, oblikovani nejasno, tako da državam članicam puščajo zelo širok manevrski prostor za prenos.
- 32 Po mnenju intervenienta se tožeče stranke na to direktivo ne morejo sklicevati iz naslednjih razlogov:
- v belgijskem pravu naj se ne bi uporabljala neposredno;
 - člen 26 zaradi pravne varnosti določa, da se Direktiva (in s tem določbe o prenosu) v nobenem primeru ne uporablja za pravice, pridobljene pred 7. junijem 2021. Direktiva tako ne zajema prenosov pravic, izvedenih pred 7. junijem 2021. Izpodbijani akt pa je začel veljati 4. junija 2021, tako da določbe te direktive nanj nikakor ne morejo vplivati;
 - na Direktivo se sklicujejo le v zvezi s členi od 18 do 22, ki se nanašajo na „pogodbe za izkoriščanje del“, čeprav je vprašljivo, ali se ti členi uporabljajo za prenos sorodnih pravic za storitve, ki se opravljajo na podlagi pogodbe o zaposlitvi ali statuta.
- 33 Izpodbijani akt nikakor ne ogroža uresnitve cilja, ki ga določa Direktiva 2019/790. Ureditev plačil, ki jo določa izpodbijani akt, je v celoti skladna s ciljem Direktive 2019/790.
- 34 Pravica se lahko pridobi na podlagi pogodbe oziroma zakonske ali regulativne določbe, ki omogoča pridobitev pravice. V skladu s členom 26 Direktive 2019/790 ta direktiva ne vpliva na pravice, ki so bile s pogodbo ali kako drugače

prenesene pred 7. junijem 2021. Pravila iz te direktive se ne uporabljajo za pravne akte, sprejete pred 7. junijem 2021.

3. Šesti tožbeni razlog

- 35 Šesti tožbeni razlog se nanaša na kršitev različnih določb, med drugim člena 17 Listine in členov od 18 do 22 Direktive 2019/790.

Trditve tožečih strank

- 36 Tožeče stranke v zvezi z uporabo Direktive trdijo, da izpodbijani akt ni bil „sklenjen“, temveč ga je enostransko „sprejela“ tožena stranka.

Prvi del

- 37 Plačilo za sorodne pravice, kot je predvideno v izpodbijanem aktu, ni primerno in sorazmerno – ali sorazmerno prilagojeno – ter ne temelji na nobenem objektivnem in upoštevnem elementu, ki bi omogočal oceno njegove razumnosti.
- 38 Iz uvodne izjave 73 Direktive 2019/790 izhaja, da je treba za to, da bi se plačilo štelo za ustrezno in sorazmerno – ali sorazmerno prilagojeno – z dejansko ali potencialno vrednostjo prenesenih pravic, upoštevati prispevek umetnika k storitvi in vse druge okoliščine, kot so tržne prakse ali dejansko izkoriščanje dela. Pavšalno izplačilo se lahko sprejme ob upoštevanju posebnosti posameznega sektorja, vendar mora biti ta znesek določen objektivno in ustrezno ter ob upoštevanju zgoraj navedenih elementov.

Tožena stranka se za določitev plačila, predvidenega v izpodbijanem aktu, ob upoštevanju posebnosti sektorja ni oprla na noben podatek, ki je obstajal v tem sektorju. Na primer, prihodki od izkoriščanja sorodnih pravic glasbenikov belgijskega nacionalnega orkestra niso znani in zato ne morejo biti referenčno merilo.

- 39 V razpravah, ki so potekale med letoma 2016 in 2019, so se predlogi belgijskega nacionalnega orkestra spremenili, tako da se je njegov predlog med majem 2017 in februarjem 2021 povečal s 320 EUR na 600 EUR za 25 koncertov, pri čemer ta sprememba ni temeljila na nikakršni objektivni in upošteveni oceni.
- 40 Za primerjavo se ne upoštevajo plačila za sorodne pravice, ki že vrsto let obstajajo v edinem podobno velikem orkestru, ki ima podoben pravni položaj kot belgijski nacionalni orkester, tj. Théâtre royal de la Monnaie. V tem orkestru je z mehanizmom, ki se izvaja na podlagi „kolektivnega dogovora“, določeno plačilo v višini približno 2500 EUR na leto. Primerjava pokaže, da glasbeniki belgijskega nacionalnega orkestra prejemajo plačilo, ki očitno ni primerno in sorazmerno – ali sorazmerno prilagojeno – ter nikakor ni utemeljeno z objektivnimi, upoštevnimi in razumnimi preudarki.

Drugi del

- 41 Tožeče stranke v drugem delu trdijo, da izpodbijani akt ne vsebuje določbe, ki bi imetnikom pravic zagotavljala dodatno plačilo v primeru uspešnega izkoriščanja storitev imetnikov sorodnih pravic.
- 42 Čeprav je v členu 4(4) izpodbijanega akta predviden poseben dodatek, je ta odvisen od izvajanja pogodbe, sklenjene med belgijskim nacionalnim orkestrom in delniško družbo zasebnega prava, katere dejavnost je produkcija predstav, med drugim z izkoriščanjem mehanizma davčnih olajšav. To sodelovanje omogoča največjo možno privatizacijo dobička v korist zasebne družbe, hkrati pa belgijskemu nacionalnemu orkestru nalaga največje možne stroške produkcije v škodo države in glasbenikov.
- 43 Izpodbijani akt torej nikakor ni v skladu z načelom iz Direktive 2019/790, katerega cilj je zagotoviti pravično plačilo glasbenikom v primeru uspešnega izkoriščanja njihove izvedbe umetniških del.
- 44 Člen 4(4) izpodbijanega akta, ki ne predvideva nobene preglednosti na področju pogodb in stroškov produkcije, določa, da je plačilo posebnega dodatka popolnoma naključno, saj to plačilo v nobenem primeru ne gre na račun izvajanja pogodbe s strani belgijskega nacionalnega orkestra, poleg tega so vsi spremenljivi stroški produkcije odbitni.
- 45 Pavšalno plačilo, predvideno v izpodbijanem aktu, se zgolj indeksira. Vendar je v tem aktu prenos določen za čas trajanja sorodnih pravic (50 let) in za vse izvajalce, ne vsebuje pa nobene določbe o prilagoditvi pavšalnega plačila, če bi se v tem času na podlagi vseh prihodkov od izkoriščanja storitev belgijskega nacionalnega orkestra izkazalo, da je to plačilo v primerjavi z njimi nesorazmerno nizko. Če je posnetek komercialno uspešen, se plačilo nikoli ne prilagodi. To pomeni kršitev člena 20 Direktive 2019/790 ter načel primerne in sorazmerne plačila.

Tretji del

- 46 Nobena določba izpodbijanega akta glasbenikom ne omogoča nadzora nad merili, ki določajo plačilo za prenesene pravice, niti ne predvideva kontradiktornega skupnega obračuna ali sporočanja ali izmenjave podatkov v zvezi z izkoriščanjem pravic s strani belgijskega nacionalnega orkestra. Glasbeniki, ki nimajo pravice do pregleda nad upravljanjem partnerske družbe zasebnega prava, ne morejo nikakor preveriti rezultatov izkoriščanja sorodnih pravic za storitve, ki so jih opravili na podlagi pogodbe med to družbo in belgijskim nacionalnim orkestrom.

Četrty del

- 47 Izpodbijani akt ne vsebuje nobene določbe, ki bi imetnikom sorodnih pravic omogočala odvzem teh pravic, če jih belgijski nacionalni orkester ne izkorišča, zato ni v skladu z načeloma iz Direktive 2019/790.

Trditve tožene stranke

- 48 Tožena stranka trdi, da Direktiva 2019/790 ni naslovljena na tožeče stranke in da se ne nanaša na statutarne uslužbence.

Prvi del

- 49 Člen 18 Direktive 2019/790 ne nasprotuje temu, da se plačilo za sorodne pravice izvajalcev za umetnike, ki so zaposleni na podlagi statuta, določi s kraljevim odlokom. Avtor izpodbijanega akta za umetnike, zaposlene na podlagi pogodbe o zaposlitvi, upošteva načelo pogodbene svobode, kot je razvidno iz njegovih uvodnih izjav.
- 50 Pri presoji primernosti in sorazmernosti plačila izvajalcem je treba upoštevati, da prenesene pravice vseh glasbenikov orkestra nimajo nobene dejanske ali potencialne ekonomske vrednosti brez avtorskih pravic na posnetih delih, sorodnih pravic drugih umetnikov belgijskega nacionalnega orkestra in prenesenih sorodnih pravic producenta posnetkov. Sorodne pravice umetnikov orkestra predstavljajo le majhen del intelektualnih pravic, ki jih mora pridobiti belgijski nacionalni orkester, da lahko svobodno izkorišča storitve glasbenikov. Plačilo izvajalcem iz izpodbijanega akta je primerno in sorazmerno z dejansko ali potencialno ekonomsko vrednostjo prenesenih pravic.
- 51 Poleg tega se tožbeni razlog tožečih strank nanaša izključno na pavšalno plačilo v višini 600 EUR, ne upošteva pa še številnih drugih plačil, predvidenih z izpodbijanem aktom, ki ustrezajo vsem ali delu neto prihodkov od izkoriščanja prenesenih pravic, tako da so očitno sorazmerna in primerna.
- 52 V členu 26(2) Direktive 2019/790 je naveden „akt“ in ne „pogodba“ ali „sporazum“, tako da izraz „sklenjeni akt“ vključuje tudi akte, ki jih sprejme izvršilni organ.

Drugi del

- 53 Z Direktivo se ne zahteva, da se plačilo izvajalcem belgijskega nacionalnega orkestra vedno določi na podlagi morebitnega uspešnega izkoriščanja njihove storitve, temveč le, kadar se izkaže, da je plačilo nesorazmerno nizko v primerjavi s prihodki od izkoriščanja izvedb.

Tretji del

- 54 Merila za določitev pavšalnega plačila v višini 600 EUR iz člena 4(3) izpodbijanega akta so jasna in jih glasbeniki, ki vedo, pri koliko storitvah so sodelovali in ali so bile te storitve posnete ali ne, zlahka preverijo. Jasna so tudi merila za določitev drugih sorazmernih plačil (neto prihodki po odbitku spremenljivih stroškov produkcije). Zadostuje, da glasbeniki na podlagi deleža, ki so ga prejeli, izračunajo skupni znesek neto prihodkov.

Trditve intervenienta

- 55 Po mnenju intervenienta se členi od 18 do 22 Direktive 2019/790 uporabljajo le v okviru pogodbe za izkoriščanje del. V obravnavani zadevi belgijski nacionalni orkester s svojimi glasbeniki ne sklene pogodbe za izkoriščanje del.
- 56 V zvezi s prvim delom intervenient na podlagi angleške in nizozemske različice Direktive 2019/790, pa tudi uvodnih izjav 61 in 73 trdi, da je v členu 18 napačno navedeno „sorazmerno“ in ne „sorazmerno prilagojeno“ plačilo. Plačilo je torej skladno z Direktivo, če je sorazmerno prilagojeno (z dejansko ali potencialno ekonomsko vrednostjo licenciranih ali prenesenih pravic), ne glede na to, ali je sicer pavšalno ali sorazmerno.
- 57 Izpodbijani akt dejansko določa „ustrezno in sorazmerno plačilo“ v smislu Direktive, saj glasbeniki prejmejo letno pavšalno plačilo v višini 600 EUR, ki zajema kvoto 25 storitev, in več dodatkov, sorazmernih z neto prihodki belgijskega nacionalnega orkestra od izkoriščanja sorodnih pravic teh glasbenikov. Dodatki, predvideni z izpodbijanim aktom, so torej očitno razumno povezani z dejansko ekonomsko vrednostjo tako prenesenih pravic. Nazadnje, plačila, predvidena v izpodbijanem aktu, so v skladu s praksami v sektorju.
- 58 S členom 18 Direktive 2019/790 se nikakor ne zahteva, da se prenos izvede s pogodbo, ločeno od statuta zadevnih glasbenikov, temveč v odstavku 2 določa, da „lahko države članice prosto uporabljajo različne mehanizme“.

Drugi del

- 59 Dodatkov, predvidenih z izpodbijanim aktom, ni mogoče šteti za „nesorazmerno nizk[e] v primerjavi z vsemi naknadnimi relevantnimi prihodki, ki izvirajo iz izkoriščanja del ali izvedb“, saj jih med drugim sestavljajo plačila, ki so sorazmerna z neto prihodki od izkoriščanja sorodnih pravic ter znašajo med 50 % in 100 % neto prihodkov, ki jih prejme belgijski nacionalni orkester.

IV. Presoja predložitvenega sodišča

- 60 Vprašani o tem, ali se Direktiva 2019/790 uporablja za sorodne pravice, prenesene v okviru statutarne delovnega razmerja, na eni strani in ali ta direktiva nasprotuje sprejetju enostranskega regulativnega akta o prenosu sorodnih pravic pred 7. junijem 2021 na drugi strani, se nanašata na vsebino.
- 61 Prvič v tem postopku tožena stranka trdi, da čeprav se preambula izpodbijanega akta izrecno sklicuje na Direktivo 2019/790, s čimer utemeljuje skladnost akta z Direktivo, „tožeče stranke ne morejo zahtevati uporabe členov od 18 do 23 Direktive, ki sestavljajo poglavje 3, naslovljeno ‚Pravično plačilo v pogodbah za izkoriščanje del avtorjev in izvajalcev‘, saj se ti členi, kot je razvidno iz naslova, nanašajo le na umetnike, ki so zaposleni na podlagi pogodbe za izkoriščanje njihovih sorodnih pravic, in ne na statutarne uslužbence“.

- 62 Intervenient trdi tudi, da je „vprašljivo, ali se ti členi uporabljajo za prenos sorodnih pravic za storitve, ki se opravljajo na podlagi pogodbe o zaposlitvi ali statuta“. Sklicuje se na uvodno izjavo 72 Direktive.
- 63 Tožena stranka in intervenient poleg tega trdita, da se direktiva uporablja „brez poseganja v akte, sklenjene, in pravice, pridobljene pred 7. junijem 2021“, medtem ko je v izpodbijanem aktu prenos sorodnih pravic glasbenikov belgijskega nacionalnega orkestra določen za 4. junij 2021.
- 64 V okviru utemeljitev tožene stranke in intervenienta se postavljata vprašanji, ali se Direktiva 2019/790, zlasti njeni členi od 18 do 23, nanašajo na prenos sorodnih pravic v okviru statutarne delovnega razmerja, in če je tako, ali je bila tožena stranka dolžna upoštevati te določbe, ko je v roku za prenos te direktive sprejela izpodbijani akt, s katerim so bile enostransko prenesene sorodne pravice glasbenikov belgijskega nacionalnega orkestra.
- 65 Ti vprašanji se nanašata na razlago prava Unije, zato ju je treba v skladu s členom 267 PDEU predložiti Sodišču Evropske unije.

V. Vprašanji za predhodno odločanje

1. Ali je treba člene od 18 do 23 Direktive (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2011/29/ES razlagati tako, da nasprotujejo zakonskemu prenosu sorodnih pravic statutarne uslužbencev za storitve, ki jih opravljajo v okviru delovnega razmerja?
2. Če je tako, ali je treba pojma „sklenjeni akti“ in „pridobljene pravice“ iz člena 26(2) Direktive (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2011/29/ES razlagati tako, da se med drugim nanašata na prenos sorodnih pravic z regulativnim aktom, sprejetim pred 7. junijem 2021?